

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2013.5.17.
COM(2013) 286 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

A Bizottság jelentése az ipari kibocsátásokról szóló 210/75/EU irányelv 30. cikkének (9) bekezdése és 73. cikke alapján végzett, az intenzív állattartásból és a tüzelőberendezésekből származó kibocsátásokkal foglalkozó felülvizsgálatokról

(EGT-vonatkozású szöveg)

TARTALOMJEGYZÉK

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK A Bizottság jelentése az ipari kibocsátásokról szóló 210/75/EU irányelv 30. cikkének (9) bekezdése és 73. cikke alapján végzett, az intenzív állattartásból és a tüzelőberendezésekből származó kibocsátásokkal foglalkozó felülvizsgálatokról.....		3
1.	Bevezetés	3
2.	A felülvizsgálatok háttere – az IPCC 2005–2007-es felülvizsgálata	4
2.1.	Intenzív állattartás	4
2.2.	50 MW alatti tüzelőberendezések	5
2.3.	Legalább 50 MW-os tüzelőberendezések	6
3.	A Bizottság által végzett felülvizsgálatok során figyelembe vett lehetőségek	7
3.1.	Az intenzív állattartás eredményeképpen a környezetbe jutó kibocsátások	7
3.1.1.	Intenzív szarvasmarhatartás (a 73. cikk (2) bekezdésének b) pontja).....	7
3.1.2.	Differenciált kapacitási küszöbök a különböző baromfifajok – beleértve a fűtő konkrét esetét is – tartása tekintetében (a 73. cikk (3) bekezdésének a) pontja)	8
3.1.3.	Különböző fajba tartozó állatok ugyanazon létesítményben („vegyes gazdaság”) történő együttes tartása esetén érvényes kapacitási küszöbök (a 73. cikk (3) bekezdésének b) pontja)	9
3.2.	Tüzelőanyagok égetéséből származó légköri kibocsátások	10
3.2.1.	Tüzelőanyagoknak a kevesebb mint 50 MW teljes névleges bemenő hőteljesítményű létesítményekben történő elégetése (a 73. cikk (2) bekezdésének a) pontja)	10
3.2.2.	Legalább 50 MW-os tüzelőberendezések (a 30. cikk (9) bekezdése).....	11
4.	Következő lépések	12
5.	Következtetés	14

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

A Bizottság jelentése az ipari kibocsátásokról szóló 210/75/EU irányelv 30. cikkének (9) bekezdése és 73. cikke alapján végzett, az intenzív állattartásból és a tüzelőberendezésekből származó kibocsátásokkal foglalkozó felülvizsgálatokról

(EGT-vonatkozású szöveg)

1. BEVEZETÉS

A ipari kibocsátásokról szóló 2010/75/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvet¹ (a továbbiakban: IED) 2010. november 24-én fogadták el, miután három évig folytak az intézményközi tárgyalások a Bizottság eredeti javaslatáról². Az IED az ipari kibocsátásokhoz kapcsolódó hét irányelvet dolgoz át egyetlen, átfogó irányelvvé³. 2011. január 6-án lépett hatályba, és a tagállamoknak két éven belül kellett átültetniük. Teljes hatását a következő években fejtí majd ki, ahogyan a jelenlegi szabályozást fokozatosan felváltják az új rendelkezések.

Az IED hatálya körülbelül 50 000 ipari létesítményre terjed ki EU-szerte, többek között az olyan területeken, mint az energiaipar, a fémelőállítás és -feldolgozás, az ásványipar, a vegyipar, a hulladékgazdálkodás és bizonyos egyéb tevékenységek, például az intenzív sertés- és baromfitartás. Az IED hatálya alá tartozó létesítményeket olyan engedélyeknek megfelelően kell működtetni, amelyek a levegőbe, vízbe vagy a talajba történő kibocsátások és a környezet egészére gyakorolt hatás megelőzésére vagy – ahol az nem lehetséges – csökkentésére megállapított elérhető legjobb technikákon (a továbbiakban: BAT) alapuló feltételeket kötnék ki. Az irányelv emellett megerősített, uniós szintű ágazati minimumkövetelményeket tartalmaz több fontos szennyező tevékenységre vonatkozóan.

A jogalkotási folyamat során sok időt fordítottak az irányelv hatályának mérlegelésére, de a környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről szóló irányelvhez (a továbbiakban: IPPC) képest az IED hatálya végül viszonylag változatlan maradt. A végkövetkeztetés azonban az volt, hogy több tevékenységet további vizsgálatnak kell alávetni a tevékenység szennyező potenciáljára és az ilyen szennyezés kezelése érdekében teendő lehetséges lépésekre vonatkozóan. Ennek eredményeképpen az irányelvet felülvizsgálatra vonatkozó rendelkezésekkel egészítették ki, elsősorban a 30. cikk (9) bekezdésében és a 73. cikkben. Ez a jelentés ezekkel a felülvizsgálatokkal foglalkozik:

- i. intenzív állattartás – az EU-ban végzett mezőgazdasági tevékenység a talajba, vízbe és levegőbe történő kibocsátás révén hatást gyakorol a környezetre. A teljes uniós ammóniakibocsátás több mint 90 %-a a mezőgazdaságból származik, és e kibocsátások jelentős hányadát az állattenyésztés és az állattartás eredményezi. Az ammónia szerepet játszik következőkben:

¹ HL L 334., 2010.12.17., 17. o.

² COM(2007) 844 végleges.

³ A 2008/1/EK irányelv a környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről (IPPC), az 1999/13/EK irányelv az oldószerek kibocsátásáról, a 2000/76/EK irányelv a hulladékok égetéséről, a 2001/80/EK irányelv a nagy tüzelőberendezésekről (LCP), valamint a titán-dioxid-iparhoz kapcsolódó 78/176/EGK, 82/883/EGK és 92/112/EGK irányelvek.

- „másodlagos” szemcsés anyagok keletkezése, és ebből következően a légzőrendszert érintő kisebb hatásoktól a korai elhalálozásig terjedő egészségügyi hatások,
- az ökoszisztémák savasodás és eutrofizáció útján való károsítása, amelyet az okoz, hogy a tápanyagból származó nitrogéntöbblet bemosódik az édesvizekbe és megbontja a növényi közösségeket, ami a biológiai sokféleség csökkenéséhez vezet.

Az IED szerinti jelenlegi küszöbértékek az EU-ban található sertések teljes számának körülbelül 20 százalékát és a teljes baromfiállomány körülbelül 60 százalékát fedik le. A szarvasmarhatelepek nem tartoznak az irányelv hatálya alá;

- ii. égetési tevékenységek – a tüzelőanyagok helyhez kötött berendezésekben való elégetése jelentős mértékben járul hozzá egy sor szennyező anyag kibocsátásához, ideértve a kén-dioxidot, a nitrogén-oxidokat és a szemcsés anyagokat. Bár az IED hatálya több nagyobb tüzelőberendezésre kiterjed, maradtak lefedetlen területek, ráadásul a tüzelőanyagok 50 MW-nál alacsonyabb névleges bemenő hőteljesítményű berendezésekben történő égetésére jelenleg nem vonatkozik uniós szabályozás.

2. A FELÜLVIZSGÁLATOK HÁTTERE – AZ IPCC 2005–2007-ES FELÜLVIZSGÁLATA

Az ipari kibocsátásokra vonatkozó jogi szabályozás 2005 és 2007 közötti, az IED-re vonatkozó javaslatot eredményező felülvizsgálatának részeként a Bizottság megállapította, hogy noha bizonyos tevékenységek kibocsátásai jelentős mértékben hozzájárulnak a környezetszennyezéshez, az uniós jog keretében mégsem ellenőrzik azokat megfelelően. Mindenekelőtt az intenzív állattartás bizonyos típusait és a tüzelőanyagok 50 MW alatti berendezésekben történő égetését vizsgálták meg részletesen annak mérlegelése érdekében, hogy az ilyen tevékenységeket be kell-e vonni az IED hatálya alá.

A Bizottság újraértékelte továbbá a nagy tüzelőberendezésekről szóló irányelvben (a továbbiakban: LCP) meghatározott uniós szintű kibocsátási határértékeket, és megállapította, hogy e határértékek közül sok nem alkalmas arra, hogy biztosítsa az elérhető legjobb technikák alkalmazását. A Bizottság ezért az IED-re vonatkozó javaslatában felülvizsgálta a határértékeket, hogy hozzáigazítsa azokat az elérhető legjobb technikához kapcsolódó kibocsátási szintekhez, amelyeket a 2006-ban elfogadott, a nagy tüzelőberendezésekre vonatkozó BAT-referenciadokumentum⁴ határoz meg. Nem volt azonban lehetséges ez a hozzáigazítás a tüzelőberendezések egyes olyan konkrét típusai esetében, amelyeket nem, vagy nem megfelelően fedett le ez vagy egy másik BAT-referenciadokumentum. A 2.1–2.3. szakasz tovább részletezi ezeket a konkrét felülvizsgálatokat a Bizottság IED-re vonatkozó eredeti javaslata összefüggésében.

2.1. Intenzív állattartás

Az IPPC-irányelv hatálya az állattartás következő típusaira terjed ki:

- intenzív baromfitenyésztés több mint 40 000 férőhellyel baromfi számára,
- intenzív sertésenyésztés több mint 2 000 férőhellyel (30 kg feletti) hizósertések számára,

⁴

HL C 253., 2006.10.19., 5. o.

- intenzív sertéstenyésztés több mint 750 férőhellyel tenyészkocák számára.

A Bizottság két tanulmányt^{5,6} végzett annak meghatározása érdekében, hogy melyek azok az intézkedések, amelyekkel a mezőgazdasági ágazatban a lehető legköltséghatékonyabb módon lehetne csökkenteni az ammóniakibocsátást. E vizsgálatok feltárták az IPPC-irányelv hatályának egyértelműsítésére és kiterjesztésére mutatókatkozó lehetőségeket, aminek eredményeképpen a Bizottság a következőket javasolta az IPPC-irányelv átdolgozására irányuló 2007. évi javaslatában:

- a baromfitelepekre vonatkozó küszöbértékek megváltoztatása a madarak különböző típusainak és eltérő környezeti hatásaiknak figyelembevétele érdekében; valamint
- egy egyenértékű nitrogénkiválasztási tényezőkön alapuló szabály bevezetése annak meghatározására, hogy a különböző baromfifajokat tartó, illetve vegyesen sertést és baromfit is tartó gazdaságok az IPPC-irányelv hatálya alá tartoznak-e.

A társjogalkotók akkor úgy ítélték meg, hogy a Bizottság által javasolt módosításokat nem kell belefoglalni a végleges jogszabálysövegbe, de további felülvizsgálatokat kell végezni annak eldöntésére, hogy szükséges-e lépéseket tenni, és ha igen, akkor melyeket. Ezek a felülvizsgálatok a tervek szerint átfogóak lettek volna, azaz az ilyen mezőgazdasági tevékenységek minden környezeti hatását figyelembe vették volna.

2.2. 50 MW alatti tüzelőberendezések

Az IPPC-irányelv I. mellékletének hatálya az 50 MW-ot meghaladó névleges bemenő hőteljesítményű tüzelőberendezésekre terjed ki. A levegőszennyezésről szóló, 2005. évi tematikus stratégia⁷ keretében azonban viszonylag jelentősnek értékelték a kisebb tüzelőberendezések hozzájárulását a legfontosabb levegőszennyező anyagok (SO₂, NO_x és finomszemcsés anyagok) teljes uniós kibocsátásához.

Az IPPC-irányelv 2005–2007-es felülvizsgálata során ezért számos lehetőséget fontolóra vettek annak érdekében, hogy csökkentsék a 20–50 MW teljesítményű tüzelőberendezések kibocsátásait. Megállapítást nyert, hogy a különböző uniós szintű kibocsátáskorlátozásokat alkalmazó számos forgatókönyv esetében az ilyen típusú berendezések kibocsátásainak szabályozásából eredő becsült egészségügyi előnyök meghaladnák a megfelelés gazdasági költségeit⁸.

Ennek megfelelően az IED-re vonatkozó javaslatában a Bizottság az IED-ben szereplő kapacitásküszöb csökkentését javasolta annak érdekében, hogy az irányelv hatálya valamennyi, legalább 20 MW névleges bemenő hőteljesítményű

⁵ Az ammóniakibocsátás csökkentését célzó mezőgazdasági intézkedések, végleges jelentés a Bizottság számára, IIASA, 2007. június.

⁶ Az IPPC-irányelv intenzív állattartást érintő lehetséges módosításának hatásvizsgálata (egy az Alterra, Wageningen UR, EuroCare, Bonni Egyetem és A&F konzorcium által lefolytatott, az ammóniakibocsátást célzó integrált mezőgazdasági intézkedésekhez kapcsolódó projekt része), 2007. június.

⁷ COM(2005) 446 végleges.

⁸ Az IPPC-irányelv (96/61/EK) 20–50 MW névleges bemenő hőteljesítményű ipari tüzelőberendezésekre való lehetséges alkalmazása hasznainak és költségeinek értékelése, jelentés az Európai Bizottság számára, AEA Technology, 2007. október.

tüzelőberendezésre kiterjedjen. A társjogalkotók azonban nem értettek egyet ezzel, és visszatértek az IPPC-irányelvben szereplő 50 MW-os küszöbértékhez.

Az e berendezésekből származó kibocsátások jelentőségét elismerve az IED 73. cikke (2) bekezdésének a) pontjába bekerült az az előírás, hogy a Bizottságnak felül kell vizsgálnia, hogy szükséges-e megállapítani az 50 MW alatti tüzelőberendezésekből származó kibocsátások legmegfelelőbb ellenőrzési módját. Az ilyen tevékenységek levegőminőségre gyakorolt felismert hatásaira tekintettel e felülvizsgálatok során leginkább a levegőbe történő kibocsátásokra kell összpontosítani.

2.3. Legalább 50 MW-os tüzelőberendezések

A nagy tüzelőberendezésekről szóló irányelvben a legalább 50 MW névleges bemenő hőteljesítményű tüzelőberendezésekre meghatározott, kén-dioxidra, nitrogén-oxidokra és porra vonatkozó kibocsátási határértékek minimumszabályok, és nem érintik az IPPC-irányelv követelményeit. Az elérhető legjobb technikák alkalmazása azt eredményezheti, hogy az engedélyekben szigorúbb kibocsátási határértékeket adnak meg. Az IPPC-irányelv 2005–2007-es felülvizsgálata során azonban megállapítást nyert, hogy az engedélyezési feltételek meghatározásakor gyakran „alapértelmezett” szintként alkalmazták ezeket az értékeket, jöllehet azok sok esetben jelentősen meghaladták az elérhető legjobb technikához kapcsolódó kibocsátási szinteket. Így az LCP-irányelvben foglalt határértékek alapulvétele nem tudta biztosítani az elérhető legjobb technikák alkalmazását, és ez a gyakorlat hátráltatta e technikák alkalmazását ebben az ágazatban. Mivel a nagy tüzelőberendezések jelentős mennyiségű SO_2 -t, NO_x -t és port bocsátanak ki, ez súlyos környezeti és egészségügyi hatásokkal jár, amelyek az elérhető legjobb technikák teljes körű alkalmazásával nagyban mérsékelhetők lennének⁹.

Az IED-ben az uniós szintű kibocsátási határértékeket hozzáigazították az elérhető legjobb technikák nagy tüzelőberendezésekre vonatkozó BAT-referenciadokumentumban szereplő szintjeihez, és egyértelművé tették, hogy ezek a határértékek minimumkövetelményt jelentenek. Bizonyos típusú nagy tüzelőberendezésekre azonban nem határoztak meg az elérhető legjobb technikához kapcsolódó kibocsátási szinteket a BAT-referenciadokumentumokban. Ennek eredményeképpen az adott (az alább és az IED 30. cikkének (8) és (9) bekezdésében felsorolt) kategóriákra vonatkozóan vagy nem határoztak meg az egész Unióban érvényes minimális kibocsátási határértékeket az IED V. mellékletében, vagy az LCP-irányelvben meghatározott határértékeket tartották fenn:

- a) dízelmotorok;
- b) regeneráló kazánok a fából vagy egyéb rostanyagból papírrostot gyártó létesítményekben;
- c) kőolaj-finomítókban belüli olyan tüzelőberendezések, amelyek a nyersolaj finomításából származó lepárlási és átalakítási maradékanyagokat önmagukban vagy más tüzelőanyagokkal együtt, saját fogyasztás céljából égetik el;
- d) a földgáztól eltérő gázokat elégető tüzelőberendezések;

⁹

Az IPPC-irányelv nagy tüzelőberendezésekre vonatkozó végrehajtása költségeinek és hasznainak értékelése, AEA Technology, 2007. július.

- e) vegyipari létesítményeken belüli olyan tüzelőberendezések, amelyek folyékony termelési maradékanyagot nem kereskedelmi tüzelőanyagként, saját fogyasztás céljából használnak fel.
- f) Az ilyen típusú tüzelőberendezésekre vonatkozóan az IED 30. cikkének (9) bekezdése előírja a Bizottság számára, hogy az elérhető legjobb technikák alapján vizsgálja meg, szükséges-e uniós kibocsátási határértékeket megállapítani vagy az V. mellékletben rögzített kibocsátási határértékeket módosítani.

3. A BIZOTTSÁG ÁLTAL VÉGZETT FELÜLVIZSGÁLATOK SORÁN FIGYELEMBE VETT LEHETŐSÉGEK

Az IED elfogadása óta a Bizottság elvégezte az előírt felülvizsgálatokat, újonnan gyűjtött információkra és az IPPC-irányelv eredeti felülvizsgálatának részeként gyűjtött adatokra támaszkodva. A Bizottság emellett felülvizsgálta a 30. cikk (9) bekezdésében említett nagy tüzelőberendezésekkel kapcsolatos helyzetet is. E munka eredményeinek összefoglalója alább olvasható.

3.1. Az intenzív állattartás eredményeképpen a környezetbe jutó kibocsátások

3.1.1. Intenzív szarvasmarhatartás (a 73. cikk (2) bekezdésének b) pontja)

A Bizottság megállapította, hogy jelenleg körülbelül 90 millió szarvasmarhát tartanak az EU-ban. Ebbe beletartoznak a tejhasznú szarvasmarhák (27 %), az üszők (7 %) és az egyéb szarvasmarhafélék (66 %) is. Szarvasmarhákat nagyon sok vállalkozás, körülbelül 3,5 millió gazdaság tart, amelyek mérete a nagy, központosított gazdaságoktól a csak egy tehenet tartó kisbirtokokig terjed. A szarvasmarhatartás, amelybe a tehenek felnevelésének valamennyi vonatkozása beletartozik a takarmányozással és a trágyakezeléssel együtt, jelenleg körülbelül évi 1 500 kt ammónia (a teljes uniós kibocsátás 41 %-a) és évi 7 000 kt metán (a teljes uniós kibocsátás 2 %-a) levegőbe történő kibocsátását eredményezi. A szarvasmarhatartás a felszín alatti és felszíni vizek nitrátokkal való szennyezése terén is jelentős tényező, az ilyen szennyezés ellen az EU a nitrátokról szóló irányelv¹⁰ útján lép fel.

A Bizottság a felülvizsgálat során fontolóra vette mindazokat az ellenőrzési intézkedéseket, amelyekkel a kibocsátások a lehető legköltséghatékonyabb módon csökkenthetők, mind pedig az ilyen intézkedések végrehajtását szolgáló szabályozási/jogalkotási lehetőségeket. Az ellenőrzési intézkedések kapcsán a Bizottság megvizsgálta az EU-ban jelenleg létező technikák típusait – következtetéseket azon meglévő tagállami jogszabályok alapján vont le, amelyek az ammóniakibocsátás csökkentése céljából nemzeti szinten meghatározták az elérhető legjobb technikákat. Olyan intézkedések tartoznak ide, amelyek a helyes mezőgazdasági gyakorlatoknak a mezőgazdasági üzem általános irányításában való használatának biztosításához, a takarmányozási stratégiák alkalmazásához, a szarvasmarha-istállók tervezéséhez, a trágya és hígtrágya tárolásához és kezeléséhez, valamint a trágya és hígtrágya földekre történő kijuttatásához kapcsolódnak.

A szakpolitikai végrehajtást illetően a Bizottság több olyan lehetőséget is megvizsgált, amelyekkel az egész Unióban csökkenteni lehetne a szarvasmarhatartásból eredő légköri kibocsátásokat, többek között a következőket:

¹⁰ 91/676/EGK irányelv a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről.

- együttműködés a tagállamokkal és a mezőgazdasági ágazattal olyan önkéntes programok kidolgozása vagy továbbfejlesztése érdekében, amelyek a kibocsátások korlátozását szolgáló intézkedések átvételét ösztönzik,
- az IED hatályának kiterjesztése a szarvasmarhatelepekre,
- kifejezetten az intenzív szarvasmarhatartásból származó kibocsátásokat célzó külön jogszabály megalkotása,
- kölcsönös megfeleltetési intézkedések az EU közös agrárpolitikája keretében, valamint
- más jogi aktusok – például a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 91/676/EGK irányelv – módosítása.

Megjegyzendő, hogy az ellenőrzési intézkedések összefüggésében az elérhető legjobb technikák nemcsak az IED végrehajtásának lehetőségéhez kapcsolódnak, hanem valamennyi megvizsgált lehetőség esetében figyelembe veszik, hogy hogyan lehetne alkalmazni az elérhető legjobb technikákat.

Háromféle forgatókönyv került kidolgozásra annak alapján, hogy mennyire ambiciózusok az elképzelések (kis-, közepes vagy nagymértékben) az elérhető legjobb technikák ammóniakibocsátás csökkentése céljából történő alkalmazásával kapcsolatban. Eszerint az 50 szarvasmarhánál többet tartó tejtermelő gazdaságok esetében az ammóniakibocsátás évi 109–188 kt-val való csökkentése lenne elérhető az alapforgatókönyvhöz képest. Az 50 szarvasmarhánál többet tartó egyéb gazdaságtípusok esetében a kibocsátáscsökkentési potenciál évi 59 és 108 kt közötti. Az adminisztratív és megfelelési költségek vizsgálata azt mutatja, hogy az elérhető legjobb technikák alkalmazásának előnyei valamennyi gazdaság méretében ellensúlyozzák a gazdálkodók költségeit. Meg kell azonban jegyezni, hogy a gazdaságok méretének növekedésével az előnyök nagyobb mértékben növekednek, mint a költségek, és a haszon-költség arány markánsabb a tejágazatban, mint más szarvasmarhatelepek esetében. Ezenkívül ha valamennyi ilyen gazdaságra IED szerinti teljes engedélyezési rendszert kellene alkalmazni, akkor az összes tejtermelő gazdaság körülbelül 12 %-át és az egyéb szarvasmarhatelepek körülbelül 23 %-át engedélyeztetni kellene, ennek eredményeképp pedig most először több mint 400 000 gazdaság tartozna az IED hatálya alá. A szarvasmarhák foglalkozó létesítmények többsége azonban még így is kívül maradna az IED engedélyezési rendszerén, tehát az Unióban található szarvasmarhák többségének kibocsátásait nem kezelnék.

3.1.2. *Differenciált kapacitási küszöbök a különböző baromfifajok – beleértve a fűrj konkrét esetét is – tartása tekintetében (a 73. cikk (3) bekezdésének a) pontja)*

A Bizottság három lehetséges megközelítést vizsgált meg a különböző baromfifajok tartására vonatkozó kapacitási küszöbök differenciálása céljából:

1. számosállategység – ezt különböző fajú vagy kategóriájú állatok számának az állatok takarmányszükséglete alapján történő összehasonlítására vagy összegzésére használják, úgy, hogy 1 számosállategység egy 600 kg tömegű és évi 3 000 liter tejet adó tehénnek egyenértékű;
2. egyenértékű nitrogénkiválasztási tényezők (ENEF) – az állatonkénti átlagos éves nitrogénkiválasztás alapján végzett összehasonlítás; valamint

3. állatekvivalencia – nitrogén- és foszforkiválasztási tényezőkön, valamint más változókon alapuló súlyozott módszer, amelyet jelenleg egy tagállamban használnak.

Ezeket a megközelítéseket vették fontolóra az IED hatálya alá tartozó baromfitelepekre vonatkozó küszöbértékek módosítása céljából. Mivel a 2 000 férőhelyes sertéstelepek és a 40 000 férőhelyes brojlersirke-tenyésztő gazdaságok környezetileg többé-kevésbé egyenértékűek, az egyéb baromfitípusokra vonatkozó küszöbértékeket a 40 000 férőhelyes brojlersirke-tenyésztő gazdaságokra vonatkozó küszöbérték alapján számították ki. A három megközelítés alkalmazása jelentős eltéréseket mutat a különböző baromfifajokra vonatkozóan az IED alapján megállapítható küszöbértékekben. A brojlersirkénél jellemzően kisebb madarakra vonatkozó küszöbértékek jelentősen megemelkedhetnek, a fürjek esetében akár 85 000–320 000 férőhelyre. A brojlersirkénél jellemzően nagyobb madarakra vonatkozó küszöbértékek pedig csökkennének, a pulykatenyésztő gazdaságok esetében például az alkalmazott megközelítéstől függően 9 200 és 21 000 férőhely között lennének.

Az Unióban található különböző baromfitelepek jellegére tekintettel mindhárom számítási módszer alkalmazása esetében nyilvánvaló, hogy a küszöbértékek módosítása minden esetben az IED hatálya alá tartozó baromfitelepek számának nettó növekedését eredményezné. Az ilyen változtatások költségeire és hasznára vonatkozóan végzett számítások azt mutatják, hogy 900–3 200 létesítmény tartozna az IED hatálya alá. Bár a megfelelési költségeket minden esetben messze ellensúlyozná az ammóniakibocsátás csökkentésének környezeti hasznai, így csupán korlátozott, évi 4–35 kt ammóniakibocsátás-csökkenés következne be. A nettó éves haszon a becslések szerint évi 30 millió és 1 milliárd EUR közé esne. Emellett az elérhető legjobb technikák alkalmazása a por- és szagkibocsátások csökkenése miatt további előnyökkel is járna.

3.1.3. Különböző fajba tartozó állatok ugyanazon létesítményben („vegyes gazdaság”) történő együttes tartása esetén érvényes kapacitási küszöbök (a 73. cikk (3) bekezdésének b) pontja)

Az IED 73. cikke (3) bekezdésének b) pontja szerinti, a vegyes gazdaságokra vonatkozó felülvizsgálat annyiban hasonlít a 73. cikk (3) bekezdésének a) pontja szerinti, a különböző baromfifajok tartására vonatkozó differenciált kapacitási küszöböket érintő felülvizsgálathoz, hogy a kibocsátásoknak a küszöbértékek meghatározása céljából történő súlyozására vonatkozóan meghatározott három fő megközelítés a számosállategység, az ENEF és az állatekvivalencia. A bizottsági felülvizsgálat megállapította, hogy több tagállam valamelyik megközelítés alkalmazása útján már most is szabályozza a vegyes gazdaságokat. A Bizottság az elérhető legjobb technikák alkalmazásából a gazdaságokból származó kibocsátások csökkenését jelző irányértékeket állapított meg, elvégezte egy szabálynak az IED I. melléklete alapján a vegyes gazdaságokra történő alkalmazásának költség-haszon elemzését, valamint felbecsülte az Unió-szerte lehetségesen érintett gazdaságok teljes számát. Az eredmények azt mutatják, hogy az IED hatályának a vegyes gazdaságokra való kiterjesztése az ammóniakibocsátás körülbelül évi 1–20 kt-val való csökkenését eredményezné. A megfelelési költségeket messze ellensúlyozná a csökkenő ammóniakibocsátás előnyei, valamint a jelentkező egyéb környezeti hasznok, például a metán-, valamint a por- és szagkibocsátás csökkenése. A nettó éves haszon a becslések szerint évi 5 és 540 millió EUR közé esne. Ezek a változtatások valószínűleg körülbelül 600–1 800 gazdaságot érintenének.

Megvizsgálták a vegyes gazdaságokra vonatkozó küszöbértékek kiszámításának pontos módját is. Egyértelmű, hogy ahhoz, hogy egy ilyen megközelítés működjön, a sertések és baromfik környezeti hatásai súlyozásának pontos módját el kell magyarázni magában a jogi aktusban, vagy akár bele is kell foglalni abba, hogy a tagállami szinten végzett számítások következtetések lehessenek.

3.2. Tüzelőanyagok égetéséből származó légköri kibocsátások

3.2.1. *Tüzelőanyagoknak a kevesebb mint 50 MW teljes névleges bemenő hőteljesítményű létesítményekben történő elégetése (a 73. cikk (2) bekezdésének a) pontja)*

Az IPPC-felülvizsgálat során végzett munkát kiterjesztve a Bizottság további információkat gyűjtött az 1–50 MW teljesítményű tüzelőberendezések számáról, kapacitásáról, tüzelőanyag-fogyasztásáról és kibocsátásairól. A fennmaradó adathiányok extrapoláció útján való kitöltése után kellően teljes adatkészletet lehetett összeállítani a szóba jövő ellenőrzési lehetőségek vizsgálatához, elismerve bár, hogy vannak bizonyos hiányosságok az adatok terén.

Az adatkészlet azt mutatja, hogy sokféle ágazatban működtetnek 1–50 MW teljesítményű tüzelőberendezéseket, és ezeket többek között fűtésre, áramtermelésre, valamint ipari tevékenységek széles körében történő energiatermelésre használják.

Megerősítést nyert, hogy sok tagállam bizonyos mértékben már szabályozza ezeket a berendezéseket, és a tagállamokban alkalmazandó szabályozás figyelembevétele segített meghatározni, hogy hol jelentkeznek a legnagyobb környezeti hasznok az uniós szintű minimális kibocsátási határértékek végrehajtása következtében.

Az 1–50 MW teljesítményű tüzelőberendezésekre vonatkozóan a következő ellenőrzési lehetőségeket értékelték előzetesen:

1. a berendezések oly módon történő szabályozása, mintha az IED I. mellékletében szereplő új tevékenységről lenne szó, amely a légköri kibocsátásokra vonatkozó uniós kibocsátási határértékek hatálya alá tartozik (két eltérő mértékben ambiciózus elképzelést vizsgáltak);
2. teljes engedélyezési rendszer nélküli szabályozás, a légköri kibocsátásokra vonatkozó uniós kibocsátási határértékek érvényesítésével.

A berendezések névleges bemenő hőteljesítménye alapján három kategóriát különböztettek meg: 1–5 MW, 5–20 MW és 20–50 MW.

Emellett megvizsgáltak egy olyan lehetőséget is, amely a legkisebb kapacitású csoportba tartozó új, készen megvásárolható berendezésekre vonatkozó termék-előírások használatán alapul, de ennek hatásait nem lehetett teljes mértékben felmérni.

Az előzetes értékelés során figyelembe vették a pénzben kifejezett környezeti és egészségügyi hasznokat, valamint a megfelelési költségekhez és adminisztratív költségek formájában megnyilvánuló gazdasági hatásokat is. Az eredmények szerint az előnyök majdnem mindegyik forgatókönyv esetében jelentősen meghaladták a költségeket, ami mutatja, milyen lehetséges haszonnal jár az ilyen tüzelőberendezések uniós szintű szabályozása. Az adminisztratív költségek – bár általában sokkal alacsonyabbak, mint a tényleges megfelelési költségek – visszafoghatók egy olyan szabályozás bevezetésével, amely szerint – különösen az alacsonyabb kapacitású osztályok esetében – nem teljes körű az engedélyeztetési kötelezettség, mint amilyen rendszer bizonyos kisebb berendezésekre már most is működik az IED alapján.

3.2.2. *Legalább 50 MW-os tüzelőberendezések (a 30. cikk (9) bekezdése)*

Az IED 13. cikkének (3) bekezdése szerinti információcsere útján jelenleg számos BAT-referenciadokumentum felülvizsgálata folyik. E folyamat ún. BAT-következtetéseket¹¹ fog eredményezni, amelyek meghatározzák az elérhető legjobb technikákat és az azokhoz kapcsolódó kibocsátási szinteket. A tüzelőberendezések 30. cikk (9) bekezdésében felsorolt valamennyi típusát lefedi majd a következőkre vonatkozó valamely BAT-következtetés: papírrost és papír, ásványolaj- és gázfinomítók, nagy mennyiségű szerves vegyi anyagok és nagy tüzelőberendezések gyártása.

Az IED-nek köszönhetően a BAT-következtetéseknek sokkal nagyobb szerep jut az engedélyezési feltételek, és különösen a kibocsátási határértékek megállapítása terén. A 15. cikk (3) bekezdése előírja, hogy a határértékek megállapításához főszabályként az elérhető legjobb technikák szintjeit kell alapul venni, míg a 15. cikk (4) bekezdése lehetőséget ad az e szabálytól való eltérésre, bár csak olyan meghatározott esetekben, ahol azt költség-haszon elemzés indokolja. Ahhoz azonban, hogy az ilyen eltéréseket a tüzelőberendezések esetében engedélyezzék, az engedélyben szereplő kibocsátási határértékek nem haladhatják meg az IED V. mellékletében meghatározott határértékeket.

Az IED egyértelművé tette azt is, hogy az uniós szintű határértékek minimumkövetelményt jelentenek. A 73. cikk értelmében az uniós szintű kibocsátási határértékek bizonyos berendezéstípusokra vonatkozóan történő megállapítása egyfajta „biztonsági hálót” nyújt, biztosítja, hogy ne engedélyezzenek az elérhető legjobb technikák szintjétől való túlzott eltérést. A Bizottság fontosnak tartja azonban, hogy a tagállamoknak lehetőségük legyen teljes mértékben végrehajtani a jövőbeli BAT-következtetéseket az engedélyek frissítése útján, mielőtt dönt arról, hogy a berendezések bizonyos kategóriái esetében szükség van-e ilyen biztonsági hálóra. A 30. cikk (9) bekezdésében említett tüzelőberendezés-típusok esetében BAT-következtetések – és főleg azok tényleges végrehajtására vonatkozó információk – hiányában ebben a szakaszban még nem lehet felmérni, milyen további előnyökkel járnának az új vagy módosított uniós szintű kibocsátási határértékek.

Ha már elfogadták az ilyen berendezésekre vonatkozó BAT-következtetéseket, a tagállamok által a 72. cikk értelmében az azok végrehajtására vonatkozóan benyújtott jelentések lehetővé teszik majd a Bizottság számára annak meghatározását, hogy „biztonsági háló” gyanánt szükség van-e minimális kiegészítő intézkedésekre. A Bizottság erről a 73. cikk (1) bekezdésének megfelelően beszámol az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak.

4. KÖVETKEZŐ LÉPÉSEK

A felülvizsgálatok eredményei alapján teendő lehetséges lépések mérlegelésekor a Bizottság megfelelően figyelembe vette a felmerülő költségeket és hasznokat. Tudomásul kell venni a más kezdeményezésekkel fennálló kapcsolatot is, és különösen a következőket:

¹¹ „BAT-következtetések”: a BAT-referenciadokumentum azon részeit tartalmazó dokumentum, amely következtetéseket von le az elérhető legjobb technikákra vonatkozóan, továbbá tartalmazza azok leírását, az alkalmazhatóságuk értékelésével kapcsolatos információkat, az elérhető legjobb technikákhoz kapcsolódó kibocsátási szinteket, monitoringot és fogyasztási szinteket, valamint adott esetben a vonatkozó helyreállítási intézkedéseket.

- i. a közös agrárpolitika reformjára vonatkozó bizottsági javaslat¹² lehetővé teszi az éghajlatváltozás mérséklésére irányuló fellépések támogatását, az alapvető mezőgazdasági és erdészeti tevékenységek – például állattenyésztés és műtrágyahasználat – eredményeképp bekövetkező légköri kibocsátások csökkentése érdekében;
- ii. az ENSZ-EGB nagy távolságra jutó, országhatárokon áttérjedő levegőszennyezésről szóló egyezményéhez csatolt, a savasodás, az eutrofizáció és a talaj közeli ózon csökkentéséről szóló Göteborgi Jegyzőkönyv közelmúltbeli felülvizsgálata kiigazított felső határértékeket szab meg a 2020-es éves ammóniakibocsátásra vonatkozóan, valamint felülvizsgálatra vonatkozó rendelkezést tartalmaz a mezőgazdasági ágazatból származó ammóniakibocsátások csökkentéséhez kapcsolódó jövőbeli fellépéseket illetően; valamint
- iii. a levegőminőséggel kapcsolatos uniós szakpolitika 2013-ra ütemezett bizottsági felülvizsgálata egy sor további ellenőrzési lehetőség költséghatékonyságára is ki fog terjedni a – többek között a mezőgazdaságból és az égetésből eredő – levegőszennyezés egészségügyi és környezeti hatásainak csökkentése érdekében.

Következésképpen a Bizottság az e jelentésben foglalt felülvizsgálatok eredményére figyelemmel a következő intézkedéseket fogja megtenni.

1. intézkedés – Szarvasmarhatartásból eredő kibocsátások és az intenzív állattartásra vonatkozó kapacitásküszöbök az IED-ben

Az intenzív szarvasmarhatartásból eredő kibocsátások ellenőrzésének felülvizsgálata során kapott eredmények egyértelműen mutatják, milyen előnyökkel jár az ágazat ammóniakibocsátásának csökkentése érdekében történő fellépés. Egyértelmű azonban, hogy a szarvasmarha-ágazat kibocsátásait nem szabad az egyéb típusú állattartó telepektől elkülönítve vizsgálni. Ebből következően, elismerve, hogy a kibocsátásokat a legnagyobb mértékben a trágya kezelésével kapcsolatban lehet csökkenteni, a Bizottság úgy véli, hogy egy további, valamennyi gazdaságtípust átfogó, a trágyakijuttatásból eredő kibocsátások csökkentésének lehetőségeire vonatkozó mélyreható vizsgálatnak kell meghatároznia, hogy a kibocsátások kezelése terén mely lehetőségek kínálják a legjobb költség-haszon arányt, különös figyelemmel a mezőgazdasági ágazatot terhelő lehetséges megfelelési és adminisztratív költségekre, valamint arra, hogy az ilyen költségeknek arányosaknak kell lenniük a lehetséges előnyökkel. Ilyen vizsgálatra kerül majd sor 2013-ban, és az az uniós szintű intézkedések mérlegelése mellett annak is utána fog járni, hogy az egyes tagállamok hogyan csökkenthetik a kibocsátásokat nemzeti szinten annak érdekében, hogy megfeleljenek más uniós jogszabályoknak, például a nemzeti kibocsátási határértékekről szóló irányelvnek¹³. A munka során figyelembe fogják venni az intenzív baromfi- és sertéstartásra vonatkozó BAT-referenciadokumentumban foglalt, a trágya és hígtrágya földekre történő kijuttatásának technikáira vonatkozó információkat, és kitérnek majd az ammóniakibocsátáson kívüli egyéb kibocsátások csökkentéséhez kapcsolódó járulékos előnyökre is.

¹² COM(2011) 627 végleges/2.

¹³ Az Európai Parlament és a Tanács 2001. október 23-i 2001/81/EK irányelve egyes légszennyező anyagok nemzeti kibocsátási határértékeiről (HL L 309., 2001.11.27., 22. o.).

A Bizottság által végzett felülvizsgálat eredményeiből ezenkívül kiderül, hogy bár a környezeti eredmény szempontjából előnyös lehet, ha a környezeti hatás alapján eltérőek a különböző baromfifajokra és a vegyes gazdaságokra vonatkozó kapacitásküszöbök, a kibocsátási potenciál csak nagyon kis mértékben csökken. Ez a következtetés alátámasztja a Bizottság által az IPPC-irányelv keretében végzett eredeti felülvizsgálatot. Mivel azonban az IED-t is csak nemrég fogadták el, az I. mellékletben foglalt tevékenységi leírások további módosítása esetén a gazdálkodók számára egy bizonytalan időszak következne, amíg folynak a rendes jogalkotási eljárás eredményére vonatkozó tárgyalások. A Bizottság ezért úgy véli, hogy az IED hatálya alá tartozó baromfitelepekre vonatkozó küszöbértékeknek változatlanoknak kell maradniuk.

2. intézkedés – Tüzelőanyagok 50 MW alatti teljes névleges bemenő hőteljesítményű berendezésekben történő elégetése

A bizottsági felülvizsgálat megerősítette, hogy a főbb légköri szennyező anyagok 50 MW alatti tüzelőberendezésekből történő kibocsátása ellenőrizhető és jelentősen csökkenthető uniós szinten olyan módon, hogy a környezeti és egészségügyi hasznok meghaladják az üzemeltetőkre háruló megfelelési költségeket. A szabályozás kapcsán felmerülő lehetőségek vizsgálata során óvatosságnak kell lenni, hogy elkerüljük a túlzott adminisztratív költségeket, amelyek a kisebb létesítményekre vonatkozó kiterjedt engedélyezési rendszer eredményeképp jelentkezhetnek, továbbá biztosítani kell a lehetséges járulékos előnyök figyelembevételét. A feltárt jelentős bizonytalanságokra tekintettel több lehetőséget még alaposabban meg kell vizsgálni, és össze kell hasonlítani a hatásaikat, mielőtt messzemenő következtetéseket lehetne levonni a tartalmukra vonatkozóan.

A levegőszennyezésre vonatkozó szakpolitika felülvizsgálatának összefüggésében ezért a Bizottság alaposabban megvizsgálja majd az 1–50 MW teljesítményű tüzelőberendezésekből származó kibocsátások ellenőrzésére vonatkozó legígéretesebb lehetőségeket.

3. intézkedés – Legalább 50 MW-os tüzelőberendezések

A Bizottság úgy véli, hogy még korai lenne az IED-ben uniós szintű kibocsátási határértékeket megállapítani, illetve módosítani azokat a 30. cikk (9) bekezdésében említett nagy tüzelőberendezésekre vonatkozóan. Először is a tervek szerint 2014 végére a Bizottság elfogadja az ilyen berendezésekre vonatkozó BAT-következtetéseket. Ezt követően a tagállamoknak négy évük lesz arra, hogy a BAT helyes végrehajtásának biztosítása érdekében áttekintsék és szükség esetén naprakésszé tegyék az engedélyeket.

Ha az IED tagállamok általi végrehajtására vonatkozó jelentések alapján az derülne ki, hogy az érintett berendezések kapcsán hiányosságok tapasztalhatók az elérhető legjobb technikák alkalmazása terén, a Bizottság a 73. cikk (1) bekezdésében előírt, az Európai Parlament és a Tanács részére háromévente benyújtandó jelentésének részeként beszámol erről, és kezdeményezheti az uniós szintű minimumkövetelmények megállapítását vagy naprakésszé tételét.

5. KÖVETKEZTETÉS

A Bizottság által a 73. cikk (2) bekezdésének a) pontja és a 73. cikk (3) bekezdése alapján végzett felülvizsgálatok során olyan lehetséges környezeti hasznokra derült fény, melyek vagy a meglévő uniós szabályozás módosításával, vagy a

mezőgazdasági és égetési tevékenységekből származó kibocsátások kezelését szolgáló új eszközök kidolgozásával érhetők el.

Az intenzív állattartás esetében a Bizottság jelenleg nem javasolja az IED I. mellékletének a 6.6. pontban felsorolt tevékenységek (baromfi vagy sertés intenzív tenyésztése) tekintetében való módosítását, sem hatályának a szarvasmarhatelepekre történő kiterjesztését, mivel ezek a módosítások csak viszonylag korlátozott mértékű környezeti előnnyel járnának, de eközben lehetséges, hogy az adminisztrációt és a megfelelést tekintve nagy költségeket rónának sok gazdaságra. Egyértelmű azonban, hogy jelentősek a trágya kijuttatásából eredő kibocsátások, és – elsősorban a nemzeti kibocsátási határértékekről szóló irányelv várhatóan 2013-ban lezáruló, a levegőszennyezésről szóló tematikus stratégia és a kapcsolódó jogi szabályozás szélesebb körű felülvizsgálata keretében történő felülvizsgálatai útján – további vizsgálatokat kell végezni annak meghatározása érdekében, hogy az ammóniakibocsátásokat kell-e ellenőrizni uniós szinten, és ha igen, hogyan.

A tüzelőanyagok 50 MW-nál kisebb névleges bemenő hőteljesítményű berendezésekben történő égetése kapcsán egyértelműen beigazolódott, hogy lehetséges a légköri kibocsátások költséghatékony csökkentése, és egy következő lépésben tovább vizsgálják majd a lehetséges szabályozási intézkedések lehetőségeit egy hatásvizsgálatban, amely a levegőszennyezésről szóló tematikus stratégia folyamatban lévő felülvizsgálatát támogatja.

Az IED 30. cikke (9) bekezdésében felsorolt nagy tüzelőberendezések esetében a Bizottság úgy véli, hogy egyelőre nem kell módosítani a meglévő uniós szintű kibocsátási határértékeket vagy újakat megállapítani, mivel folytatódik a vonatkozó BAT-következtetések közzététele, és azokat a fokozatos frissítés során beépítik majd a létesítmények működési engedélyeibe.